

Розрахунки в агросекторі-2026: готівка, термінал, РРО/ПРРО

Лектор: **Зінаїда Омельницька** — головна редакторка журналу «Баланс» та «Uteka Комерція».

Програма:

Готівка: ліміти, документальне оформлення

1. Які встановлені готівкові обмеження
2. Виплата орендної плати готівкою:
 - директор знімає готівку з картки
 - відомість на виплату готівки як підтвердження факта оплати
 - виплата орендної плати довіренній особі орендодавця

РРО/ПРРО у сільгосптоваровиробника

1. Які операції вважаються розрахунковими
2. Коли РРО/ПРРО та РК не застосовуються
3. Коли можна без РРО/ПРРО але потрібно оформлювати РК

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Безготівкові розрахунки та термінал

1. Коли виникає обов'язок забезпечення безготівкових розрахунків
2. Хто повинен мати термінал у 2026 році
3. У який спосіб торговець має забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків

Відповідальність

1. Відповідальність за порушення готівкових обмежень
2. Відповідальність за помилки у касових документах
3. Відповідальність за порушення вимог Закону № 265
4. Відповідальність за відсутність терміналу

Готівка: ліміти, документальне оформлення

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Готівкові обмеження

СГ має право здійснювати розрахунки готівкою протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами:

- з іншим СГ – на суму до 10 000 грн включно;
- із фізичною особою – на суму до 50 000 грн включно.

Тобто сума розрахунків з одним СГ або з однією фізособою, зазначена у прибуткових або видаткових касових ордерах, а також у фіскальних чеках РРО/ПРРО за одну дату, не може сукупно перевищувати зазначену суму.

Зверніть увагу! Кількість фізосіб або СГ, з якими протягом дня здійснюються готівкові розрахунки, не обмежується. Головне, щоб сума готівкових розрахунків з кожною фізособою або кожним СГ за день не перевищувала зазначені обмеження.

п. 6 Положення, затвердженого постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148 (далі – Положення № 148).

Для цілей застосування Положення № 148 (п. 1, 3):

- до **СГ відносяться** підприємства, державні установи і фізособи-підприємці (п. 1 Положення № 148);
- **фізособами** є громадяни України, іноземці, особи без громадянства, які не здійснюють підприємницької діяльності;
- **готівка** – це грошові знаки національної валюти України (банкноти і монети, у тому числі розмінні, обігові, пам'ятні банкноти та монети, які є платіжними засобами);
- **готівкові розрахунки/розрахунки готівкою** – це платежі готівкою СГ і фізичних осіб за реалізовану продукцію (поставлені товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна (про такі операції ми окремо скажемо нижче).

Обмеження **не стосуються** (п. 8 Положення № 148):

- розрахунків СГ з бюджетами та державними цільовими фондами;
- добровільних пожертвувань та благодійної допомоги; використання готівки, виданої на відрядження;
- виплат, пов'язаних з оплатою праці; використання готівкових коштів із фондів, створених на виконання ч. 4 ст. 17 Закону від 12.11.2015 № 794-VIII «Про Державне бюро розслідувань», ч. 2 ст. 32 Закону від 28.01.2021 № 1150-IX «Про Бюро економічної безпеки України» та ч. 3 ст. 24 Закону від 14.10.2014 № 1698-VII «Про Національне антикорупційне бюро України».

Готівкові розрахунки, які не пов'язані з реалізацією продукції: чи діють обмеження

Обмеження щодо суми готівкових розрахунків стосуються таких платежів, як:

- дивіденди. На думку податківців (ЗІР, категорія 109.13), вимоги щодо обмеження готівкових розрахунків фізособи з підприємством (підприємцем) сумою 50 000 грн стосуються розрахунків за правочинами, предметом яких є будь-які матеріальні та нематеріальні блага, які можуть бути оцінені в грошовій формі, зокрема виплат дивідендів фізособам;
- внески до статутного капіталу (ЗІР, категорія 109.13);
- орендні платежі;
- роялті.

Фінансова допомога

Раніше НБУ роз'яснював, що такі обмеження поширюються і на отримання фіндопомоги (Свого часу (лист НБУ від 07.02.2018 № 50-0007/7855, втратив чинність). Також цю позицію підтримували і податківці (ІПК ДФС від 17.04.2019 № 1648/6/99-99-14-05-01-15/ІПК).

Наразі є роз'яснення в ЗІР (категорія 109.13), де ДПС зазначає, що Положення № 148 **«не визначає питання поширення його норм на операції між СГ та фізичними особами з отримання та повернення поворотної фінансової допомоги»**. Але при цьому радить для отримання роз'яснення з цього питання звертатися до НБУ як до розробника Положення № 148.

Підзвітні суми

Видачу готівки працівникам під звіт на потреби підприємства не можна вважати платежем підприємства, така операція не є готівковими розрахунками, а тому не повинна підпадати під обмеження. Податківці теж мають таку думку. Так, в ІПК ДПС від 03.07.2020 № 2688/6/99-00-07-05-01-06/ІПК вони чітко зазначають, що отримання під звіт готівки працівниками від касира підприємства не належить до розрахунків готівкою, а отже, обмеження в розмірі 50 000 грн на таку операцію не поширюється. Відповідно такий підхід має бути і до повернення готівки підзвітною особою.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Чи поширюється обмеження у розмірі 10 000 грн на випадки використання коштів, виданих на відрядження, для придбання ТМЦ?

Так, обмеження у розмірі 10 000 грн за день поширюється на придбання працівником під час відрядження товарно-матеріальних цінностей за рахунок коштів, виданих на відрядження (ЗІР, категорія 109.13).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Чи вважається порушенням випадок, коли СГ протягом одного дня приймає від фізособи та видає такій особі готівку в сумі, яка сукупно перевищує 50 000 грн?

Так, вважається. Вимоги щодо обмеження суми готівкових розрахунків фізичної особи з підприємством (підприємцем), які установлені п. 6 Положення № 148, поширюються на розрахунки за правочинами, предметом яких є будь-які матеріальні та нематеріальні блага, які можуть бути оцінені в грошовій формі. Тому приймання СГ протягом одного дня від фізичної особи та видача такій особі готівки в сукупному розмірі, який перевищує 50 000 грн, вважається порушенням граничної суми розрахунків (ЗІР, категорія 109.13).

Чи вважається порушенням випадок, коли СГ протягом одного дня приймає від фізособи та видає такій особі готівку в сумі, яка сукупно перевищує 50 000 грн?

Так, вважається. Вимоги щодо обмеження суми готівкових розрахунків фізичної особи з підприємством (підприємцем), які установлені п. 6 Положення № 148, поширюються на розрахунки за правочинами, предметом яких є будь-які матеріальні та нематеріальні блага, які можуть бути оцінені в грошовій формі. Тому приймання СГ протягом одного дня від фізичної особи та видача такій особі готівки в сукупному розмірі, який перевищує 50 000 грн, вважається порушенням граничної суми розрахунків (ЗІР, категорія 109.13).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Розрахунки карткою або через касу банку

У п. 6 Положення № 148 зазначено, що платежі понад установлені граничні суми проводяться через надавачів платіжних послуг шляхом переказу коштів із рахунку на рахунок або внесення коштів до кас надавачів платіжних послуг для подальшого їх переказу на рахунки. Тобто коли покупець вносить кошти в касу банку для зарахування на рахунок продавця, то готівкові **обмеження не діють і сума розрахунку може бути будь-якою.**

Також **обмеження не поширюється на розрахунки, які проводяться із застосуванням електронних платіжних засобів** (платіжних карток) (ЗІР, категорія 109.13). Тобто якщо покупець розраховується карткою через POS-термінал, обмеження не застосовуються, сума може бути будь-якою.

Виплата орендної плати готівкою

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Директор виплачує орендну плату готівкою з корпоративної платіжної картки

Держатель КПК (зазвичай це і є керівник підприємства) **має право** одержувати готівку з поточного рахунку із застосуванням КПК і використовувати зняту готівку за призначенням без оприбуткування в касі.

пп. 2 п. 105 Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів, затверджене постановою Правління НБУ від 29.07.2022 № 164, п. 20 Положення № 148)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Чи можна з КПК знимати кошти для виплати орендної плати за земельні паї фізособам?

Заборонено використовувати КПК для виплати заробітної плати, інших видів соціальних виплат і допомоги (п. 106 Положення № 164).

Для зняття коштів з КПК для виплати орендної плати за земельні паї фізособам-орендодавцям не існує законодавчих перешкод , оскільки така виплата не належить до зарплатних та соціальних виплат чи допомоги

)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Як підтвердити виплату коштів фізособам?

За загальним правилом видача готівки фізичним особам, яких немає в штатному розписі підприємства, проводиться за **видатковими касовими ордерами (ВКО)**, що виписуються окремо на кожну особу, **або за окремою видатковою відомістю** (п. 27 Положення № 148).

Якщо знята з КПК готівка в касі не оприбутковується, то тоді кошти видаються за видатковою відомістю.

)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Ризики виплати орендної плати за відомостю

Рішення Червоноармійського районного суду Житомирської обл. від 10.01.2020 у справі № 292/1207/19.

Посилання підприємства-орендаря на платіжну відомість як доказ сплати орендної плати було визнано необґрунтованим, оскільки відомість не є платіжним документом і в ній не зазначено, на виконання умов якого саме договору отримано кошти. На думку суду, належними доказами сплати коштів за оренду є, зокрема ВКО, виписаний орендарем та підписаний орендодавцем

Рішення Знам'янського міськрайонний суд Кіровоградської обл. від 27.07.2022 у справі № 389/421/22.

Суд **розцінив як належний доказ надані** орендодавцем відомості про видачу орендної плати за користування земельними ділянками. Хоча орендар наполягав, що з відомостей на виплату готівки не можливо дійти одностайного висновку, що це саме виплата орендної плати, яка була здійснена на підставі конкретного договору оренди землі.)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Як мінімізувати ризики виплати орендної плати за відомостю

Вмістити у форму відомості всі реквізити, які суди вимагають для підтвердження сплати орендної плати (номер і дата договору, кадастровий номер земельної ділянки, період, за який сплачено оренду), технічно неможливо. Тому **максимально обережний підхід полягає в тому, щоб видаткову відомість супроводжувати додатковими документами, які пояснюють виплату.**

Найпоширеніший варіант – відомість нарахування орендної плати, яка є підтвердженням факту нарахування орендної плати за земельні ділянки сільгоспприємства. Саме в ній можна передбачити всі аналітичні реквізити: договори, кадастрові номери, періоди оплати тощо

.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Назва підприємства: ТОВ «АгроСвіт 2020»
Код ЄДРПОУ: 41234567

«Затверджую»
Директор _____ С. І. Гончар
30.09.2025

Відомість № 1
нарахування орендної плати за земельні ділянки
за 2025 рік

Дата складання документа: 30 вересня 2025 року

№ з/п	ПІБ, орендодавець	РНОКПП	№ договору, дата	Кадастровий номер	Площа, га	Нараховано			Утримано		До виплати, грн
						Сума орендної плати за рік, грн	Індексація	Всього нараховано	ПДФО 18 %, грн	Військовий збір 5 %, грн	
1	Іваненко Михайло Петрович	2789456123	№ 12 від 15.03.2023	5320886000:01:002:0123	2,00	20 000,00	—	20 000,00	3 600,00	1 000,00	15 400,00
2	Коваль Оксана Іванівна	3012458796	№ 15 від 20.04.2022	5320886000:02:005:0456	1,50	15 000,00	—	15 000,00	2 700,00	750,00	11 550,00
3	Шевченко Ігор Володимирович	2745890012	№ 18 від 10.02.2024	5320886000:03:001:0789	3,00	30 000,00	—	30 000,00	5 400,00	1 500,00	23 100,00

Головний бухгалтер _____ /О. М. Литвин/

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Оформлення касових документів у разі виплати орендної плати готівкою довіреній особі орендодавця

Законодавство дозволяє фізичній особі (орендодавцю) уповноважити іншу особу отримати за неї грошові кошти на законних підставах - **шляхом представництва за довіреністю.**

Довіреність саме є документом, що підтверджує право представника діяти від імені довірителя (ч. 3 ст. 244 ЦКУ).

Вимоги до довірителя та представника: дієздатна особа, яка досягла 18 років

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Вимоги до довіреності для отримання готівки

Форма документа. Довіреність має бути складена письмово із зазначенням назви документа («Довіреність»). Бланк довіреності може бути написаний від руки або надрукований, але обов'язково підписаний довірительом власноруч.

Дані довірителя. Зазначаються ПІБ особи, яка видає довіреність (орендодавця), а також її паспортні дані – серія та номер паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу), ким і коли він виданий, місце проживання, реєстраційний номер облікової картки платника податків (ІПН) довірителя.

Дані довіреної особи. Зазначаються ПІБ представника (того, кому видається довіреність) та його паспортні дані – серія і номер паспорта, ким і коли виданий, адреса проживання, ІПН довіреної особи.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Вимоги до довіреності для отримання готівки

Дата та місце складання. Обов'язково вказується дата посвідчення довіреності (число, місяць, рік). Довіреність без дати є нікчемною (ч. 3 ст. 247 ЦКУ).

Місце складання (населений пункт) також зазвичай фіксується на початку документа.

Строк дії довіреності. За потреби зазначається, до якої дати чинна довіреність. Якщо строк не зазначено, вона вважається чинною до припинення її дії (максимальний строк законом не обмежений, але довіритель може в будь-який момент скасувати довіреність). На практиці часто встановлюють конкретний термін (наприклад, «строком на один рік, до __ числа __ року»).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Вимоги до довіреності для отримання готівки

Повноваження, що надаються. Чітко описуються дії, здійснити які довіритель уповноважує представника. У нашому випадку в тексті довіреності слід прямо зазначити, що представникові надається право отримати орендну плату за певним договором оренди землі або за конкретний період. Н

априклад, типове формулювання: «уповноважую гр. Петренка Петра Івановича отримати належні мені грошові кошти як орендну плату за земельну ділянку згідно з договором оренди землі від 01.03.2015 № 123».

Довіреність підписується самим довіритель (орендодавцем). У документі не зайвим буде зазначити, що довіритель усвідомлює значення своїх дій і не відкликав цю довіреність на момент видачі. Це підкреслює дійсність наміру.

\

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Вимоги до довіреності для отримання готівки

Посвідчення довіреності. Згідно з ЦКУ довіреність на отримання заробітної плати, стипендії, пенсії, аліментів та інших платежів може бути посвідчена не лише нотаріусом, а й альтернативними посадовими особами (ч. 4 ст. 245 ЦКУ). Зокрема, ЦКУ не вимагає обов'язкового нотаріального посвідчення довіреності на отримання орендної плати

Таку довіреність можна оформити в простій письмовій формі, але підпис довірителя на ній бажано засвідчити в установленому порядку. Якщо не в нотаріуса, то це може зробити інша уповноважена особа: посадова особа за місцем роботи, навчання або стаціонарного лікування довірителя (якщо орендодавець десь працює або перебуває у закладі); або посадова особа органу місцевого самоврядування за місцем проживання довірителя (наприклад, сільський голова чи секретар ради).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Оформлення видаткового касового ордера за довіреністю

ВКО заповнюється з урахуванням вимог п. 28 Положення № 148:

«Видати» (кому) - спочатку зазначають ПІБ основного одержувача коштів – тобто фізособи-орендодавця, якій належать гроші. Одразу після прізвища, імені, по батькові через кому або дужку додають ПІБ довіреної особи, яка фактично отримує готівку. Наприклад: «Видати: Іванову Олексію Петровичу, довірена особа – Петренко Петро Іванович».

«Підстава» (призначення видачі) - зазначають, за що виплачуються кошти, для нашого випадку це буде орендна плата за землю. Бажано зазначити реквізити договору оренди, за яким здійснюється виплата, та період. Наприклад: «Орендна плата за земельну ділянку згідно з договором оренди від 01.03.2015 № 123, за 2025 рік».

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Оформлення видаткового касового ордера за довіреністю

«Додаток» (додані документи) - перелічують документи, що додаються до ордера як підстава, обов'язково зазначається довіреність. Наприклад: «Довіреність від 15.09.2025 № 123/2025 (оригінал)». Якщо замість оригіналу надається нотаріально посвідчена копія, то так і пишемо: «довіреність (копія нотар.)».

Реквізити документа, що посвідчує особу - вписуються паспортні дані довіреної особи. Зазвичай пишуть: «Паспорт серія __ №____, виданий _____, дата видачі __». «Одержав» та розписка про отримання.

У ВКО передбачено підпис отримувача коштів. У нашому випадку розписується довірена особа.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Додаток 3
до Положення про
ведення касових
операцій у національній
валюті в Україні
(пункт 26 розділу III)

Типова форма № КО-2

ФГ «Маяк»
(найменування підприємства/установи/
організації)

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі
підприємств та організацій України **12345678**

Видатковий касовий ордер
від «**01**» **жовтня** **2025** року

№ з/п	Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума	Код цільового призначення
1	2	3	4	5	6	7
1	125	01.10.2025	685		10 000,00	

Видати Іванову Олексію Петровичу, довірена особа – Петренко Петро Іванович
(прізвище, ім'я, по батькові)
Підстава орендна плата за земельну ділянку згідно з договором оренди від 01.03.2015 № 123, за 2025 рік
Сума Десять тисяч грн 00 коп.
(словами)
Додаток: довіреності від 15.09.2025 № 123/2025 (оригінал)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Оформлення відомості на виплату готівки за довіреністю

Відомість на виплату готівки застосовується зазвичай для одночасної виплати грошей кільком особам. Якщо серед одержувачів є ті, хто діє за довіреністю, це потрібно правильно відобразити у відомості. У списку одержувачів відомості зазначають саме того, кому належить дохід.

Тобто навіть якщо гроші забирає представник, у графі «Прізвище, ім'я, по батькові» пишуть ім'я орендодавця. Наприклад, «Іванов Олексій Петрович» – як орендодавець, якому нараховано орендну плату. **Не потрібно замінювати на ім'я довіреної особи, адже відомість відображає, кому саме призначалися кошти.**

Помітка «За довіреністю» перед підписом – при видачі коштів касир, перед тим як довірена особа розпишеться, робить напис «За довіреністю» у графі підпису. Далі в цій самій графі довірена особа ставить свій підпис, підтверджуючи отримання грошей. Отже, у відомості видно, що розписався не сам орендодавець, а його представник.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Графа «**Примітки**». У примітках обов'язково зазначають реквізити довіреності, за якою видано кошти. Зазвичай вписують коротко: «довіреність №__, від .. 2025, на ім'я (ПІБ довіреної особи)».

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

<...>

№ з/ п	Табельний номер	Прізвище, ім'я, по батькові	Сума, грн	Підпис про одержання	Примітки
1	2	3	4	5	6
5		Іванов Олексій Петрович	10 000,00	За довіреністю (підпис Петренка)	Довіреність від 15.09.2025 № 123, Петренко П. І., нотар. Лінник О. М.

<...>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

РРО/ПРРО у сітьгосптоваровиробника

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Які операції вважаються розрахунковими

Розрахункова операція – це приймання від покупця готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг), видача готівкових коштів за повернутий покупцем товар (ненадану послугу), а в разі застосування банківської платіжної картки – оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати в безготівковій формі товару (послуги) банком покупця або в разі повернення товару (відмови від послуги) – оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця.

Розрахунковий документ – документ установленної форми та змісту (касовий, товарний або видатковий чек, РК, проїзний документ тощо), що підтверджує факт продажу (повернення) товарів, надання послуг.

ст. 2 Закону від 06.07.1995 № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» (далі – Закон № 265)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Суб'єкт господарювання у разі здійснення розрахункової операції зобов'язаний надавати особі, яка отримує або повертає товар, отримує послугу або відмовляється від неї, розрахунковий документ установленної форми та змісту на повну суму проведеної операції, створений у паперовій та/або електронній формі (п. 2 ст. 3 Закону № 265).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Коли РРО/ПРРО та РК не застосовуються

Звільнення відповідно до п. 1 ст. 9 Закону № 265

Ця норма дозволяє не застосовувати РРО/ПРРО, КОРО та РК підприємствам під час торгівлі **продукцією власного виробництва за одночасного дотримання таких умов:**

- підприємство не належить до підприємств торгівлі чи громадського харчування;
- підприємство не продає технічно складні побутові товари, які підлягають гарантійному ремонту, лікарські засоби, вироби медичного призначення, ювелірні та побутові вироби з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння;
- розрахунки проводяться в касі підприємства з оформленням прибуткових і видаткових касових ордерів та видачею відповідних квитанцій, підписаних уповноваженою особою.

Чи належить сільгосптоваровиробник до підприємств торгівлі?

Як визначено в пп. 14.1.235 ПК, **сільськогосподарський товаровиробник** – це **юридична особа** незалежно від організаційно-правової форми або фізична особа – підприємець, яка займається виробництвом сільськогосподарської продукції та/або розведенням, вирощуванням та виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках і водосховищах) та її переробленням на власних чи орендованих потужностях, у тому числі власновиробленої сировини на давальницьких умовах, та здійснює операції з її постачання.

Тобто сільгосптоваровиробник **не належить до підприємств торгівлі**, адже в межах своєї діяльності здійснює як виробництво, так і продаж власної продукції.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Звільнення відповідно до п. 2 ст. 9 Закону № 265

Згідно із цією нормою РРО/ПРРО, КОРО та РК не застосовуються при виконанні банківських операцій. Зазначимо, що це стосується всіх суб'єктів господарювання, як юросіб, так і підприємців.

Які саме операції вважаються банківськими?

Податківці вважають (Лист ДПС від 29.09.2025 №1057/2/99-00-21-01-01-02), що до банківських операцій, на які поширюється пільга щодо незастосування РРО/ПРРО, в розумінні п. 2 ст. 9 Закону № 265 можуть бути віднесені лише:

- перерахування коштів із поточного рахунку на поточний рахунок у форматі IBAN Registry:2009, NEQ, ДСТУ-Н 7167:2010;
- внесення готівки через касу банку для подальшого перерахування на поточний рахунок;
- внесення готівки через платіжний термінал та/або програмно-технічний комплекс самообслуговування, який належить банку.

Також РРО/ПРРО не застосовується, якщо покупець сплачує за реквізитами рахунку продавця через сервіс «Інтернет-банкінг» (ЗІР, категорія 109.02).

Таким чином, у разі отримання оплати на свій поточний рахунок із платіжного рахунку небанківської фінустанови або через програмно-технічний комплекс самообслуговування, що належить такій фінустанові, суб'єкт господарювання повинен застосовувати РРО/ПРРО.

Як суб'єкт господарювання може дізнатися, звідки були зараховані кошти на його рахунок?

У банківській виписці видно транзитні рахунки, через які проходять кошти. Такі транзитні рахунки банків наведено в додатку 1 до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженої постановою Правління НБУ від 11.09.2017 № 89. Так, у разі отримання оплати через транзитні рахунки 2650, 2654, а також безпосередньо з рахунків фінустанов 6731, 6732, 6740, потрібно застосовувати РРО/ПРРО

.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Коли можна без РРО/ПРРО але потрібно оформлювати РК

Норма ст. 10 Закону № 265 дозволяє суб'єкту господарювання працювати без РРО/ПРРО, але з обов'язковим застосуванням зареєстрованих у ДПС на господарську одиницю КОРО та РК.

Перелік видів операцій та умов щодо їх проведення затверджено постановою КМУ від 23.08.2000 № 1336. Тобто, якщо діяльність суб'єкта господарювання (як юрособи, так і підприємця) відповідає умовам Переліку № 1336, він може не використовувати РРО/ПРРО, але на кожну розрахункову операцію має оформлювати РК

№ з/п	Вид діяльності	Територія, де можна провадити діяльність	Граничний річний обсяг розрахункових операцій
1	2	3	4
Діяльність тільки для підприємців – платників єдиного податку			
1	Роздрібна торгівля товарами (крім підакцизних товарів) за умов, що (п. 1 Переліку № 1336): – така торгівля не здійснюється на торговельному об’єкті, в якому інші суб’єкти торгують підакцизними товарами; – підприємець не займається дистанційною торгівлею, зокрема через Інтернет; – сільська/селищна/міська рада не ухвалила рішення про обов’язкове застосування в такому разі РРО/ПРРО	Територія села, селища	167 розмірів мінімальної зарплати , установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року, на один структурний (відокремлений) підрозділ (пункт продажу товарів). У 2025 році такий розмір становить 1 336 000 грн
Діяльність, яку можуть провадити як юрособи, так і фізособи-підприємці			
2	Роздрібна торгівля через засоби пересувної торговельної мережі (автомагазини, авторозвозки, автоцистерни, цистерни, бочки, бідони, низькотемпературні лотки-прилавки, візки, розноски, лотки, столики), що розташовані за межами стаціонарних приміщень (п. 2 Переліку № 1336)	Не визначено	500 000 грн на одного суб’єкта господарювання

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

3	Роздрібна торгівля на ринках, ярмарках, крім розташованих на їх території магазинів, кіосків, палаток, павільйонів, приміщень контейнерного типу (п. 3 Переліку № 1336)	Не визначено	500 000 грн на одного суб'єкта господарювання
4	Роздрібна торгівля, що здійснюється сільгосптоваровиробниками, які використовують продукцію власного виробництва (п. 4 Переліку № 1336)	Територія села, селища	250 000 грн на один структурний (відокремлений) підрозділ (пункт продажу товарів/ надання послуг)
5	Роздрібна торгівля насінням у кіосках (п. 17 Переліку № 1336)	Територія сіл, селищ і селищ міського типу	500 000 грн на одного суб'єкта господарювання

Як проводити розрахунки з покупцями при виїзній торгівлі

Виїзна торгівля відповідає визначенню дрібнороздрібної торгівлі. Цей вид торгівлі регламентується Правилами, затвердженими наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі від 08.07.1996 № 369.

Роздрібна торгівля через дрібнороздрібну торговельну мережу – це одна з форм позамагазинного продажу товарів, за якої приміщення не мають торговельного залу для споживачів. Продаж товарів здійснюється через:

- пункти некапітальної забудови (кіоски, ларі, ларки, палатки, павільйони для сезонного продажу товарів, торговельні автомати);
- засоби пересувної мережі (автомагазини, автокафе, авторозвозки, автоцистерни, лавки-автопричепи, візки, спеціальне технологічне обладнання (низькотемпературні лотки-прилавки), розноски, лотки, столики тощо).

Розрахунки з оформленням КОРО та РК

Відповідно до ст. 10 Закону № 265 продавці можуть працювати без РРО/ПРРО в разі дотримання умов, наведених у Переліку № 1336).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

№ з/п	Вид діяльності	Норма Переліку № 1336
1	2	3
Річний обсяг розрахункових операцій – не більше ніж 500 000 грн на одного СГ		
1	Роздрібна торгівля через засоби пересувної торговельної мережі (див. вище), розташовані за межами стаціонарних приміщень	П. 2
2	Роздрібна торгівля на ринках та ярмарках, за винятком розташованих на їх території магазинів, кіосків, палаток, павільйонів, приміщень контейнерного типу	П. 3
3	Роздрібна торгівля та громадське харчування на території закритих військових гарнізонів і містечок, а також військових частин, розташованих на території сіл	П. 6
4	Роздрібна торгівля насінням у кіосках на території сіл і селищ міського типу	П. 17
Річний обсяг розрахункових операцій – не більше ніж 250 000 грн на один пункт продажу товарів		
5	Роздрібна торгівля та громадське харчування на території сіл, здійснювані підприємствами споживчої кооперації та сільгосптоваровиробниками, що використовують продукцію власного виробництва	П. 4
Без установлених обмежень обсягу розрахункових операцій		
6	Продаж товарів з розносок і ручних візків у салонах на залізничному, морському, річковому та повітряному транспорті	П. 15
7	Продаж булочних, кондитерських і порціонних кулінарних виробів, морозива, безалкогольних напоїв, сувенірів, іграшок і надувних куль із розносок і ручних візків у театральньо-видовищних і спортивних закладах	П. 26

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Розрахунки без застосування РРО/ПРРО, КОРО та РК

Таку можливість отримали:

- підприємці – платники єдиного податку, які не застосовують РРО/ПРРО згідно з нормами ПКУ (п. 6 ст. 9 Закону № 265). Так, відповідно до п. 296.10 ПК обійтися без РРО/ПРРО можуть єдинники першої групи;
- СГ, що здійснюють продаж у кіосках, із лотків і розносок газет, журналів та інших видань, листівок, конвертів, знаків поштової оплати, якщо питома вага такої продукції становить понад 50 % загального товарообігу торговця (п. 10 ст. 9 Закону № 265). Але увага! Вони не можуть при цьому продавати підакцизні товари і технічно складні побутові товари, що підлягають гарантійному ремонту, лікарські засоби, вироби медпризначення;
- СГ, які продають воду, молоко, квас, олію та живу рибу з автоцистерн, цистерн, бочок і бідонів (п. 11 ст. 9 Закону № 265).

Який тип ПРРО має бути в разі виїзної торгівлі?

У розд. 4 форми № 1-ПРРО залежно від призначення зазначається тип ПРРО: стаціонарний, пересувний, каса самообслуговування, інтернет-торгівля.

Тип **ПРРО «Стаціонарний»** означає, що такий реєстратор установлено на конкретну господарську одиницю та використовується за адресою, зазначеною в реєстраційній заяві за формою № 1-ПРРО (ЗІР, категорія 109.01).

Тип ПРРО **«Пересувний»** означає, що такий реєстратор зареєстровано на конкретну господарську одиницю (наприклад, автомобіль, автокафе, авторозвозки, низькотемпературні лотки-прилавки тощо), але він може використовуватися на всій території України (ЗІР, категорія 109.01).

Таким чином для виїзної торгівлі більш підходить тип ПРРО «Пересувний».

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Яка адреса зазначається у формі № 20-ОПП, що подається на транспортний засіб?

Транспортні засоби – це майно, яке підлягає державній реєстрації (ст. 34 Закону від 30.06.1993 № 3353-XII «Про дорожній рух»). У реєстраційних документах при цьому зазначається місце реєстрації транспортного засобу.

Так, для **підприємства** це місцезнаходження (тобто податкова адреса) власне юрособи та його стоянки, а **для фізособи-підприємця** – місце його проживання, оскільки транспортний засіб, який використовується фізособою в підприємницькій діяльності, усе одно реєструється на нього як на фізичну особу (п. 6, 24 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 07.09.1998 № 1388).

Місце реєстрації транспортного засобу наводиться в графах 6–13 форми № 20-ОПП і відповідно є адресою господарської одиниці у чеках РРО/ПРРО.

Безготівкові розрахунки та термінал

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Хто з торговців має застосовувати термінали з 2026 року?

Відповідно до пп. 4 п. 1 Постанови № 894 забезпечувати можливість здійснення безготівкових розрахунків з 01.01.2026 **повинні були** торговці, які:

- є підприємцями – платниками єдиного податку першої групи;
- здійснюють торгівлю з використанням торгових автоматів (ідеться про вендингові апарати – це автомати з продажу кави, снеків, води тощо);
- здійснюють виїзну (виносну) торгівлю; продають власноручно вирощену або відгодовану продукцію.

Проте за рішенням уряду **24.12.2025 були внесені зміни до постанови** № 894 відповідно до яких о забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків мають обов'язок **через три місяці з дня припинення чи скасування воєнного стану** торговці – фізособи-підприємці – платники єдиного податку першої групи, торговці, які здійснюють торгівлю з використанням торгових автоматів, виїзну (виносну) торгівлю, продаж власноручно вирощеної або відгодованої продукції.

У який спосіб торговець має забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків?

Як зазначено в п. 28 ст. 38 Закону від 30.06.2021 № 1591-IX «Про платіжні послуги» (далі – Закон № 1591), *торговці* зобов'язані забезпечувати можливість здійснення безготівкових розрахунків за продані товари (надані послуги), **у тому числі за допомогою електронних платіжних засобів та/або платіжних застосунків, та/або платіжних пристроїв.**

Нагадаємо, що **торговець** – це суб'єкт господарювання (юридична особа або фізична особа, яка здійснює підприємницьку діяльність, незалежну професійну діяльність), який згідно з договором з відповідним надавачем платіжних послуг (еквайром або іншим) приймає до обслуговування платіжні інструменти для оплати вартості товарів чи послуг, включаючи послуги з видачі коштів у готівковій формі (п. 89 ст. 1 Закону № 1591).

Чи замінює застосування QR коду термінал?

Відповідно до роз'яснень ДПС (лист ДПС від 20.03.2025 №275/2/99–00–07–03–01–02), **QR-код не відноситься ні до електронних платіжних засобів, ні до платіжних застосунків чи платіжних пристроїв.**

Це означає, що використання QR-коду для прийому платежів не відповідає вимогам законодавства щодо забезпечення безготівкової форми розрахунку.

У разі торгівлі офлайн оплата має бути з застосуванням платіжної картки. Для приймання карток торговець повинен мати відповідний пристрій, тобто мова йде про обов'язкову наявність:

- 1) або звичайного POS-термінала,
- 2) або програмного терміналу у смартфоні, планшеті тощо.

Чи забезпечує виконання умов постанови № 894 оплата за реквізитами рахунку?

Якщо розрахунок за продані товари (надані послуги) здійснюється дистанційно, з можливістю замовлення товарів за допомогою сайту Інтернет-магазину, **суб'єкт господарювання позбавлений можливості отримувати готівку та може приймати оплату за товари, роботи та послуги за договором з покупцем лише в безготівковій формі**, що по своїй суті і є виконанням вимог Постанови № 894, в частині забезпечення можливості здійснення безготівкових розрахунків.

ЗІР, категорія 109.02

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Чи можна оплату на рахунок мотивувати тим, що фізичний (очний) контакт з покупцем / замовником є, **але місця проведення розрахунків немає?**

Наприклад, продавець інформуємо покупця / замовника, що оплата приймається **виключно дистанційно** (в т. ч. за реквізитами поточного рахунку у форматі IBAN).

Вважаємо, що даний варіант в умовах роздрібної торгівлі (або надання послуг) офлайн не спрацює, враховуючи позицію ДПС.

Тобто коли є фізичний контакт з покупцем / замовником, то навіть якщо продавець оплату приймає виключно дистанційно за реквізитами поточного рахунку у форматі IBAN, податківці майже гарантовано будуть наголошувати на тому, що йому потрібно встановити POS-термінал (програмний термінал).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Винятки з обов'язку використання платіжних терміналів

Вимоги щодо забезпечення безготівкових розрахунків не поширюються на торговців, **які провадять господарську діяльність на територіях** територіальних громад, що:

- розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій;
- перебувають у тимчасовій окупації;
- перебувають в оточенні (блокуванні).

Перелік таких територій затверджується наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій **28.02.2025 № 376**

Якщо територія виключається з Переліку, то вимоги Постанови №894 не діють для таких торговців **протягом трьох місяців після:**

- припинення проведення воєнних (бойових) дій на таких територіях або
- деокупації, звільнення від оточення (блокування) цих територій.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відповідальність

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відповідальність за незастосування платіжного термінала

Адмінштраф за статтею 163-15 КУпАП (застосовується податковими органами – ст. 234-2 КУпАП):

- за перше порушення: від 1 700 до 3 400 грн;
- у разі повторного застосування цього штрафу протягом року: від 8 500 до 17 000 грн.

Штраф за п. 12 ч. 1 ст. 3 Закону України від 12.05.1991 №1023-XII «Про захист прав споживачів»: у розмірі 8 500 грн. (застосовує Держпродспоживслужба)

Адмінштраф згідно ч. 1 ст. 155 КУпАП за порушення правил торгівлі (його теж застосовує Держпродспоживслужба – ст. 244-4 КУпАП): від 17 до 170 грн.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відповідальність за порушення готівкових обмежень

За перевищення суми готівкових розрахунків передбачена адміністративна відповідальність відповідно до ст. 163-15 КУпАП (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n3297>):

- за перше порушення протягом року – від 1 700 до 3 400 грн,;
- за повторне порушення протягом року (тобто **якщо протягом року вже було адміністративне стягнення по такому порушенню**) від 8 500 до 17 000 грн .

Такий адмінштраф має **строк давності – два місяці з дня вчинення правопорушення** (ст. 38 КУпАП). Таке порушення **не вважається триваючим**, воно вважається разовим. Є також відповідні рішення суду: постановление Шестого апелляционного административного суда от 27.02.2024, ЕГРСР, рег. № 117285827, <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117285827>.

Таким чином декілька однакових порушувальних дій у результаті складають **одне правопорушення**. Тож якщо д виявлять декілька понадлімітних розрахунків готівкою, то за всі такі випадки податківці можуть застосувати один штраф за ч. 1 ст. 163- 15 КУпАП (від 1700 до 3400), а не за кожен такий розрахунок. Але тільки в тому випадку, якщо з дати останнього порушення не минуло двох місяців.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відповідальність за помилки у касових документах

Як передбачено п. 32 Положення № 148 виправлення в касових ордерах та видаткових відомостях забороняються.

В той же час після того як втратив чинність Указ № 436 фінансові санкції за такі помилки відсутні. Тобто вони не встановлені ні положенням № 148 ні будь яким іншим нормативним документом.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Чи застосовується адміністративна відповідальність за помилки в касових документах?

Як зазначено в ЗІР (категорія 109.19 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=31309>) КУпАП не передбачено адміністративної відповідальності за порушення правил ведення касових документів. Ст. 163-15 КУпАП визначено відповідальність за порушення порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), у тому числі перевищення граничних сум розрахунків готівкою, недотримання установлених законодавством вимог щодо забезпечення можливості розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів. Тому така відповідальність немає відношення до помилок в касових ордерах

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Відповідальність за порушення умов Закону № 265

Відповідно до Закону № 265 штрафні санкції застосовуються за:

- за проведення через ПРРО розрахункової операції на неповну суму;
- не проведення через ПРРО розрахункової операції;
- не видача покупцю розрахункового документа

Штраф за ці порушення встановлений п. 1 ст. 17 Закону № 265 – 100% від вартості товарів, проданих з порушенням за перше порушення і 150% від вартості товарів за кожне наступне

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Дякуємо за увагу!

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua